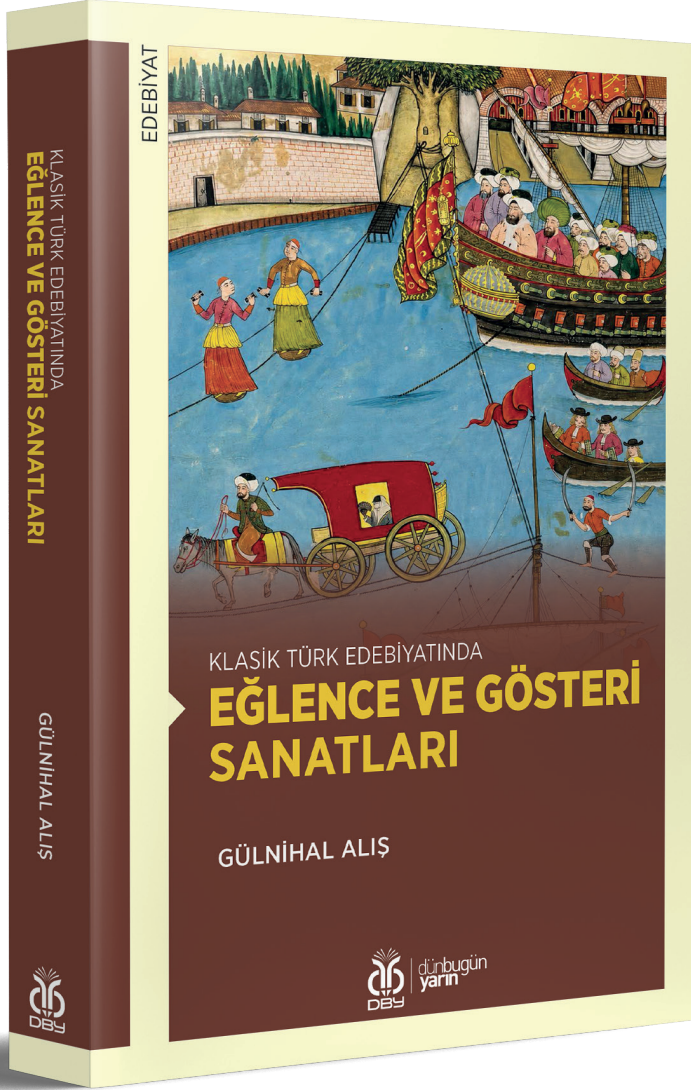

KLASİK TÜRK EDEBİYATINDA

EĞLENCE VE GÖSTERİ SANATLARI

GÜLNIHAL ALIŞ

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2026, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 523

Edebiyat: 287

ISBN 978-625-8686-37-1

Sertifika No: 52315

Baskı Tarihi: İstanbul, 2026

Yazar: Gülnihal Alış

Kitap Editörü: Şevkiye Kazan Nas

Dizi Editörü: Furkan Öztürk

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Kapak görseli: *Kırk Gün Kırk Gece Osmanlı Düğün Şenlikleri Geçit Alayları, And (2020).*

Baskı Hazırlık: DBY Ajans

Baskı/Cilt:

Birlik Baskı Ozalit San. Tic. Ltd. Şti.

(Sertifika No: 52846)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Klasik Türk Edebiyatında Eğlence ve Gösteri Sanatları

Yazar: Gülnihal Alış ; Editör: Şevkiye Kazan Nas (Prof. Dr.)

İstanbul : DBY Yayınları, 2026.

310 s. ; 13,5 x 21,0 cm (DBY Yayınları ; No. 523) ____

ISBN 978-625-8686-37-1

1- Edebiyat 2- Eski Türk Edebiyatı 3- Eğlence 4- Gösteri Sanatları

Bu kitap Prof. Dr. Şevkiye Kazan Nas danışmanlığında hazırlanan “Klasik Türk Edebiyatında Eğlence ve Gösteri Sanatları” isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI

Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4

Çağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul

www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

Tel.: +90 212 526 98 06

İçindekiler

KISALTMALAR LİSTESİ	14
ÖN SÖZ	15
GİRİŞ	19

BİRİNCİ BÖLÜM

SİRK VE GÖZBAĞCILIK SANATLARI	27
1. Güce ve Dengeye Dayalı Eğlence ve Gösteriler	28
1.1. Canbâz	28
1.1.1. Direk Canbâzları	29
1.1.2. Paçlebâz	31
1.1.3. Resenbâz/Rismanbâz	33
1.1.4. Canbâzlıkla İlgili Tasavvurlar	37
1.1.4.1. Âh	37
1.1.4.2. Akıl/Terazi	38
1.1.4.3. Felek	39
1.1.4.4. Gamze/Kirpik	40
1.1.4.5. Gönül	41
1.1.4.6. Hayal	47
1.1.4.7. Hallâc-ı Mansûr	49
1.1.4.8. Hilal	50
1.1.4.9. Saç	51
1.1.4.10. Su	53
1.1.4.11. Şairlik	54
1.2. Şemşirbâz	55

1.2.1. Şemşirbâzlıkla İlgili Tasavvurlar.....	58
1.2.1.1. Asker.....	58
1.2.1.2. Güneş.....	60
1.2.1.3. Mum.....	61
1.2.1.4. Şimşek.....	62
1.3. Nizebâz.....	62
1.3.1. Nizebâzlıkla İlgili Tasavvurlar.....	63
1.3.1.1. Asker.....	63
1.3.1.2. Gönül.....	65
1.3.1.3. Göz.....	65
1.3.1.4. Sevgili.....	66
1.3.1.5. Şair.....	66
1.4. Zorbâz.....	67
1.4.1. Zorbâzlıkla İlgili Tasavvurlar.....	71
1.4.1.1. Âşık.....	71
1.4.1.2. Ferhâd.....	72
1.5. Gürzbâz.....	73
1.5.1. Gürzbâzlıkla İlgili Tasavvurlar.....	75
1.5.1.1. Aşk.....	75
1.5.1.2. Sünbül.....	75
1.5.1.3. Şarap Testisi.....	76
1.6. Perendebâz/Taklabâz.....	77
1.6.1. Perendebâzlık/Taklabâzlıkla İlgili Tasavvurlar.....	79
1.6.1.1. Gönül.....	79
1.6.1.2. Ümit.....	81
1.6.1.3. Pervane.....	81
1.6.1.4. Mektup.....	82
1.7. Çemberbâz.....	83
1.7.1. Çemberbâzlıkla İlgili Tasavvurlar.....	85
1.7.1.1. Âşık ve Sevgilinin Saçı.....	85
1.7.1.2. Âh.....	87
1.7.1.3. Akıl.....	87
1.7.1.4. Felek.....	88
1.7.1.5. Gönül ve Sevgilinin Saçı.....	89
1.7.1.6. Hallâc-ı Mansûr.....	90
1.7.1.7. Hançere Atlamak.....	91
1.7.1.8. Güneş.....	93
1.8. Şişebâz.....	94
1.8.1. Şişebâzlıkla İlgili Tasavvurlar.....	96

1.8.1.1. Âşık.....	96
1.8.1.2. İçki içmek.....	97
1.8.1.3. Rakip.....	98
1.8.1.4. Sâkî.....	98
1.9. Kûzebâz.....	99
1.10. Kadehbâz.....	101
1.10.1. Kadehbâzlıkla İlgili Tasavvurlar.....	102
1.10.1.1. Sâkî.....	102
1.10.1.2. Şeyh.....	103
1.10.1.3. Cemşid.....	104
2. Gözbağcılığa Dayanan Eğlence ve Gösteriler.....	105
2.1. Hokkabâz/Şu‘bedebâz.....	106
2.1.1. Hokkabâzlıkla/Şu‘bedebâzlıkla İlgili Tasavvurlar.....	109
2.1.1.1. Âh.....	109
2.1.1.2. Aşk.....	110
2.1.1.3. Ay ve Güneş.....	111
2.1.1.4. Bahar.....	112
2.1.1.5. Felek.....	113
2.1.1.6. Gül.....	116
2.1.1.7. Nefs.....	116
2.1.1.8. Nergis.....	117
2.1.1.9. Rakip.....	118
2.1.1.10. Rüzgâr.....	118
2.1.1.11. Sevgilinin Ağzı/Dudağı.....	120
2.1.1.12. Sevgilinin Gözü/Bakışları.....	124
2.1.1.13. Sünbül.....	125
2.1.1.14. Şair.....	126
2.1.1.15. Tavus Kuşu.....	127
2.1.1.16. Zâhid.....	128
2.2. Beyzabâz/Yuvarlakbâz/Mührebâz.....	129
2.2.1. Beyzabâzlık/Yuvarlakbâzlık/Mührebâzlıkla İlgili Tasavvurlar.....	131
2.2.1.1. Felek.....	131
2.2.1.2. Güneş.....	133
2.2.1.3. Kış.....	134
2.2.1.4. Nergis.....	135
2.3. Tasbâz.....	136
2.3.1. Tasbâzlıkla İlgili Tasavvurlar.....	138
2.3.1.1. Âşık.....	138

2.3.1.2. Felek	139
2.3.1.3. Girdâb.....	142

İKİNCİ BÖLÜM

HAYVANLARLA İLGİLİ EĞLENCE VE GÖSTERİLER	143
1. Ayıbâz	146
2. Maymunbâz	149
3. Kuşbâz	153
4. Yılanbâz	155
5. Kebûterbâz	158
5.1. Kebûterbâzlıkla İlgili Tasavvurlar.....	159
5.1.1. Gül.....	159
5.1.2. Sevgili.....	160
5.1.3. Sevgilinin Gözü	161
6. Arslanbâz	161
7. Köpekbâz	162

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

IŞIK VE ATEŞLE İLGİLİ

EĞLENCE VE GÖSTERİLER	165
1. Fişek Gösterileri	168
1.1. Fişek Gösterileriyle İlgili Tasavvurlar	171
1.1.1. Âh	171
1.1.2. Aşk	172
1.1.3. Felek	172
1.1.4. Gül	173
1.1.5. Güneş	174
1.1.6. Mum	175
1.1.7. Rüzgâr	176
1.1.8. Sâkî	177
1.1.9. Semender	178
1.1.10. Sevgili	179
1.1.11. Sihirbâz	179
1.1.12. Âşık	180
1.1.13. Bahar	181
2. Kandil ve Meşale Gösterileri	181
2.1. Kandil ve Meşale Gösterileriyle İlgili Tasavvurlar	183
2.1.1. Bahar	183

2.1.2. Mevlânâ	184
2.1.3. Şarap Testisi	185
2.1.4. Yıldızlar	186

3. Mahyacılık	187
4. Çerağan	191
4.1. Çerağanla İlgili Tasavvurlar	192
4.1.1. Gönül	192
4.1.2. Bahçe	193
4.1.3. Hz. Musa'ya Tecelli Eden Ateş	193
4.1.4. İşret Meclisi	195
4.1.5. Göğüs	195
4.1.6. Yıldızlı Gökyüzü	196
4.1.7. Nergis	197

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DANS VE SÖZSÜZ DRAMATİK GÖSTERİ SANATLARI..... 199

1. Rakkas	200
1.1. Rakkaslıkla İlgili Tasavvurlar	202
1.1.1. Âşık	202
1.1.2. At	203
1.1.3. Ay ve Güneş	204
1.1.4. Felek	205
1.1.5. Gönül	208
1.1.6. Hayal	209
1.1.7. Kadeh	210
1.1.8. Kül	211
1.1.9. Mecnûn	212
1.1.10. Riyakârlar	212
1.1.11. Semazen	213
1.1.12. Servi	214
1.1.13. Sevgili	214
1.1.14. Sûfî/Zâid	215
1.1.15. Tûbâ	217
1.1.16. Zühre	217
2. Çengi	218
2.1. Çengiyle İlgili Tasavvurlar	221
2.1.1. Ay	221
2.1.2. Çene Çukuru	222
2.1.3. Felek	222

2.1.4. Gönül.....	223
2.1.5. Sevgili.....	224
2.1.6. Devrin Büyüklere.....	224
2.1.7. Zühre.....	225
3. Köçek.....	227
3.1. Köçeklikle İlgili Tasavvurlar.....	229
3.1.1. At Binicisi.....	229
3.1.2. Çiçek.....	230
3.1.3. Felek.....	231
3.1.4. Feridun.....	231
3.1.5. Kolbaşı.....	232
3.1.6. Köçek Bâli.....	232
3.1.7. Köçek Süleyman.....	233
3.1.8. Mecnûn.....	233
3.1.9. Takımyıldızı.....	234
4. Curcunabâz.....	234
4.1. Curcunabâzlıkla İlgili Tasavvurlar.....	235
4.1.1. Menekşe.....	235
4.1.2. Maskaralık/Soytarılık.....	236
5. Tavşanoğlanlar/Tavşanlar.....	237
5.1. Tavşanoğlanlar/Tavşanlarla İlgili Tasavvurlar.....	239
5.1.1. Sevgili.....	239
5.1.2. Sâkî.....	240
5.1.3. Avcı/Av.....	241
6. Matrakbâz.....	243
7. Kâsebâz.....	244
7.1. Kâsebâzlıkla İlgili Tasavvurlar.....	246
7.1.1. Felek.....	246
7.1.2. Dünya.....	248
7.1.3. Sabâ/Rüzgâr.....	248
7.1.4. Ay.....	249
7.1.5. Bülbül Yuvası.....	250
7.1.6. Şair/Âşık.....	251
7.1.7. Sevgili.....	252
7.1.8. Nergis.....	254
7.1.9. Âh.....	255
7.1.10. Gül.....	256
7.1.11. Mecnûn.....	257
7.1.12. Bülbül.....	258
7.1.13. Siperdâr.....	259

7.1.14. Lâle.....	259
7.1.15. Karanfil.....	260

BEŞİNCİ BÖLÜM

SÖZLÜ DRAMATİK EĞLENCE VE GÖSTERİ SANATLARI

.....	261
1. Gölge Oyunu/Karagöz (Hayalbâz/Lu'betbâz/Şebbâz).....	263
1.1. Gölge Oyunu/Karagöz (Hayalbâz/Lu'betbâz/Şebbâz) ile İlgili Tasavvurlar.....	267
1.1.1. Felek.....	267
1.1.2. Göz.....	269
1.1.3. Gece-Gündüz.....	272
1.1.4. Hayal.....	273
1.1.5. Mutluluk.....	274
1.1.6. Rakip.....	275
1.1.7. Âşık/Şair.....	276
1.1.8. Yokluk.....	277
2. Orta Oyunu (Kavuklu/Pişekâr).....	279
2.1. Orta Oyunu (Kavuklu/Pişekâr) ile İlgili Tasavvurlar.....	282
2.1.1. Kar.....	282
2.1.2. Servi.....	283
2.1.3. Şair.....	284
2.1.4. Zenne.....	285
3. Kukla Oyunu (Suretbâz/Lu'betbâz).....	285
3.1. Kukla Oyunu (Suretbâz/Lu'betbâz) ile İlgili Tasavvurlar.....	288
3.1.1. Akarsu.....	288
3.1.2. Ayna.....	288
3.1.3. Dünya.....	289
3.1.4. Ehl-i dünya.....	290
3.1.5. Felek.....	291
3.1.6. Gül.....	292
3.1.7. Göz.....	294
3.1.8. Hüner.....	294
3.1.9. Maskaralık.....	295
3.1.10. Riyakârlar.....	296
3.1.11. Sevgilinin Saçı.....	297
3.1.12. Şair.....	298

KAYNAKÇA.....	301
----------------------	------------

Ön Söz

Klasik Türk şiiri, yerleşik kanaatin iddia ettiği gibi toplumsal gerçeklikten yalıtılmış, toplumsal hayata temas etmeyen soyut bir anlam dünyasına mı sahiptir, yoksa dönemin toplumsal hayatının içinden çıkan, özellikle de eğlence kültürünü temellük ederek şairin zihninde bunu bir anlam dünyasına dönüştüren bir yapı mıdır? Elinizdeki çalışma, esasen bu temel sorunun peşine düşerek şekillendi. Bu doğrultuda; Osmanlı eğlence ve gösteri sanatları, hem kamusal hayatın hem de kültürel geleneğin vazgeçilmez unsurları olarak bu kitabın temelini oluşturdu. Bu çerçevede çalışmanın temel gayesi; klasik Türk edebiyatı bağlamında sosyal hayat üzerine yürütülen araştırmalara katkı sunmak ve klasik Türk şiirinin, toplumsal gerçeklikten kopuk olduğu yönündeki yerleşik kanaati yeniden değerlendirerek sorgulamaktır. Şairlerin bu sanatları nasıl temellük ettikleri ve kendi zihin dünyalarında nasıl inşa ettikleri sorusu, araştırmanın seyrini de belirlemiştir. Klasik metinlerin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayabilmek için, gösteri sanatlarının şiirdeki tezahürlerine odaklanmanın, alana alternatif bir bakış açısı kazandıracığı düşüncesiyle, söz konusu bakış açısını somut verilerle ortaya koymak, çalışmanın temel motivasyon kaynaklarından biri olmuştur.

Bu konuyu ele alabilmek için öncelikle bu sanatların mahiyetini, icra biçimlerini ve kurucu unsurlarını incelemek gerekiyordu.

Sûrnâmeler ve Evliya Çelebi'nin Seyahatnâme'si gibi birincil kaynakların yanı sıra, Refik Ahmet Sevengil ile Metin And'ın Osmanlı eğlence hayatına ilişkin çalışmaları bu çalışmanın önemli referanslarını oluşturdu. Çalışmanın çerçevesi; Osmanlı sosyal hayatında eğlence ve gösteriye dair literatürden derlenen bilgiler ile Metin And'ın tasnif sistemi esas alınarak oluşturuldu. Böylece, icracıların kimliği, kullandıkları araçlar ve sergiledikleri hünere dair elde edilen bilgiler, beyitlerin tahlil edilmesinde önemli bir rol üstlendi.

Beş bölümden oluşan bu çalışmanın giriş kısmında; Osmanlı'da tertip edilen başlıca şenlikler, bu şenliklerin toplumsal ve kültürel işlevleri ile eğlence kültürü içindeki konumu üzerinde duruldu.

"Sirk ve Gözbağcılık Sanatları" başlığını taşıyan ilk bölümde, canbâzlık, şemşirbâzlık, nizebâzlık, zorbâzlık, gürzbâzlık, perendebâzlık, çemberbâzlık, şişebâzlık, kûzebâzlık ve kadehbâzlık gibi güç ve muvazene (denge) gerektiren sanatlar ile hokkabâzlık, beyzabâzlık ve tasbâzlık gibi gözbağcılık temelli gösteriler incelendi.

İkinci bölümde; "Hayvanlarla İlgili Eğlence ve Gösteriler"e yer verildi. Ayı, maymun, kuş, yılan, arslan, köpek ve güvercin gibi hayvanların dâhil olduğu gösterilerin, şiir diline nasıl yansıtıldığı tahlil edildi.

Üçüncü bölümde; ışık ve ateşin eşliğinde icra edilen fişek gösterileri, kandil ve meşale düzenlemeleri, mahyacılık ve چراغان gibi sanatlar incelenerek bu unsurların klasik Türk şiirindeki izdüşümleri ortaya konuldu.

Dördüncü bölümde; rakkas, çengi, köçek, curcunabâz, tavşanoğlanlar, matrakbâz ve kâsebâz gibi dans ve sözsüz dramatik gösteri icracılarının şiirdeki tezahürleri ele alındı.

Beşinci ve son bölümde ise gölge oyunu, orta oyunu ve kukla oyunu incelenerek, bu gösterilerin klasik Türk şiirindeki yeri tayin edilmeye çalışıldı.

Bu çalışmanın ortaya çıkış sürecinde, fikir aşamasından yazıya dökülmesine kadar geçen her safhada desteklerini esirgemeyen pek çok kişinin katkısı bulunmaktadır. Çalışmanın en başından itibaren

yol göstericiliğiyle yön veren, eleştiri ve değerlendirmeleriyle metnin olgunlaşmasına önemli katkılar sunan Prof. Dr. Şevkiye Kazan Nas'a içten teşekkürlerimi sunarım. Klasik Türk edebiyatına ilgi duymamı sağlayan ve bu ilgiyi daima canlı tutan kıymetli hocalarıma şükran borçluyum. Araştırma ve yazım sürecinde sabırları, anlayışları ve manevi destekleriyle her zaman yanımda olan aileme; verdikleri güç ve motivasyonla bu süreci daha anlamlı kılan dostlarıma gönülden teşekkür ederim. Varlığı, sevgisi ve sarsılmaz desteğiyle her daim yanımda olan anneme duyduğum minneti ifade etmek ise ke-limelerin ötesindedir.

Elinizdeki bu kitap, yüksek lisans tezimin gözden geçirilmiş, güncellenmiş ve kapsamı genişletilerek kitaplaştırılmış hâlidir. Her çalışmada olduğu gibi bu kitabın da elbette eksikleri vardır ve bu eksiklerin hoş görülmesi dileğiyle; çalışmanın, klasik Türk edebiyatında sosyal hayat araştırmalarına mütevazı bir katkı sunması ve yeni incelemelere zemin teşkil etmesini temenni ederim.

Gülnehal Alış
Antalya, 2026

Kaynakça

- Akarsu, K. (2011) *Rûmelili Za'îfî Dîvânı (tenkitli metin)*. Berikan Yayınları, Ankara.
- Akdoğan, Y. (1979). *Ahmedî Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78357/ahmedi-divani.html>
- Akkuş, M. (2018). *Nefî Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-206118/nefi-divani.html>
- Akpınar, Ş. (2017). *Âgâh Dîvânı*. e-kitap T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-195642/agah-divani.html>
- Aksoyak, İ. H. (2018). *Gelibolulu Mustafa Âlî Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-208602/gelibolulu-mustafa-ali-divani.html>
- Aksoyak, İ. H. (2009). “17. Yüzyıldan Tescilli Bir Köçek: Behzat”. *Millî Folklor*, 21(84), 127-129.
- Aksoyak, İ. H. ve Arslan, M. (2018). *Haşmet Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-204116/hasmet-divani.html> [Erişim tarihi: 02.08.2023]
- Aktaş Baycar, Y. (2006). *II. Mahmud'un Kızı Mihrimah Sultan'ın Sûr-ı Hümayunu*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akün, Ö. F. (1994). “Divan Edebiyatı”. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. TDV Yayınları, İstanbul, 9, 389-427
- Akyüz K. vd. (1990). *Fuzûlî Divanı*. Akçağ Yayınları, Ankara.
- Albayrak, N. (1993). “Cem”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*, TDV Yayınları, İstanbul, C. 7, s. 279-280.
- Albayrak, N. (2007). “Orta Oyunu”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*. TDV Yayınları, İstanbul. C. 33, s. 400-402.

- Altun, M. (2017). *İbrâhim İbn-i Bâli'nin Hikmet-nâme'si*. e-kitap T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara.
- And, M. (1970). *100 Soruda Türk Tiyatrosu Tarihi*. Gerçek Yayınevi, İstanbul.
- And, M. (1982). *Osmanlı Şenliklerlerinde Türk Sanatları*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- And, M. (1985). *Geleneksel Türk Tiyatrosu*. İnkılap Kitabevi. İstanbul.
- And, M. (2000). *Kırk Gün Kırk Gece Osmanlı Düğün Şenlikleri Geçit Alayları*. YKY. İstanbul.
- And, M. (2001). "Karagöz". TDV İslam Ansiklopedisi. TDV Yayınları. İstanbul. C. 24, s. 401-403.
- And, M. (2014). *Başlangıcından 1983'e Türk Tiyatro Tarihi*. İletişim Yayınları, İstanbul.
- And, M. (2020). *Kırk Gün Kırk Gece Osmanlı Düğünleri, Şenlikleri, Geçit Alayları*. YKY, İstanbul.
- Arslan, M. (1990). *Divan Edebiyatı'nda Manzum Surnameler*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Arslan, M. (2004). *Antepli Aynî Dîvânı*. Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- Arslan, M. (2007). "Kültür Tarihimiz Açısından Zengin Bir Kaynak: Sûr-nâmeler" *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*. 5 (10), 221-228.
- Arslan, M. (2018). *Mihri Hâtin Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-208575/mihri-hatun-divani.html>
- Arslan, M. (2018). *Şeref Hanım Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-215362/seref-hanim-divani.html>
- Arslan, M. (2020). *Muhyî Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-277417/muhyi-divani.html>
- duArslan, Ü. (2017). *Nehcî Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194366/nehci-divani.html>
- Atasoy, N. (1997). *Surnâme-i Hümayûn*. KOÇBANK, İstanbul.
- Avşar, Z. (2017). *Revânî Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196374/revani-divani.html>
- Ay, S. (1999). *Ahmet Sadık Zîver Paşa Divanı*. Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Aydemir, E. (2018). "Remil İlmi ve Divan Şiirine Yansımaları", *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 2 (2), 159-180.
- Aydemir, Y. (2017). *Ravzî Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196580/ravzi-divani.html>
- Aydemir, Y. (2018). *Ramazan Behiştî Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-199899/vizeli-ramazan-behisti-divani.html>

- Aydemir, Y. ve Çeltik, H. (2017). *Meşhurî Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196428/selanikli-meshuri-divani.html>
- Aydın, F. (2022). "Divan Şiirinde Çingeneler", *Trakya Üniversitesi Roman Dili ve Kültürü Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, C. 3, S.1, s. 49-64.
- Başpınar, F. (2017). *Beyânî Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78363/beyani-divani.html>
- Bayak, C. (2017). *Sehâbî Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194338/sehabi-divani.html>
- Bektaş, E. (2017). *Muvakkit-zâde Muhammed Pertev Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-195828/muvakkit-zade-muhammed-pertev-divani.html>
- Bilgin, A. (2011). *Nigârî Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Biltekin, H. (2018). *Şeyhî Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-215511/seyni-divani.html>
- Çakın, M. B. (2020). "Hz. Mûsâ Kıssası'nın XVI. Yüzyıl Klasik Türk Şiiri'ne Yansıması". *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Kahramanmaraş, 17 (1), 104-128.
- Çapan, P. (2005). "Şeyh Gâlib'de Ateş İmajına Dâir". *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, 12, 137-166.
- Çavuşoğlu, M. (1977). *Yahyâ Bey ve Dîvânı (Tenkidli Basım)*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Çavuşoğlu, M. (1979). *Amrî-Dîvan-Tenkidli Basım*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Çavuşoğlu, M. ve Tanyeri, M. A. (2023). *Hayretî, Dîvan (Tenkidli Basım)*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-356054/hayreti-divani.html>
- Çekiç, M. (2021). *Karagöz ve Kukla Ustalarının Somut Olmayan Kültürel Miras Kap-samında Yaşayan İnsan Hazineleri Bağlamında İncelenmesi: İstanbul Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çelik, B. ve Kılıç M. (2018). *Dîvân: Derzi-zâde 'Ulvî*. DBY, İstanbul.
- Çoruk, A. Ş. (2008). "Osmanlı İstanbul'unda Halkın Eğlence Hayatı". *Büyük İstanbul Tarihi*. file:///C:/Users/Admin/Desktop/g%C3%B6steri%20sanatlar%C4%B1%20tez/MAKALELER/osmanli-istanbulunda-halkin-eglence-hayati-122.pdf
- Demir, H. (2017). *Lâzîkizâde Feyzullah Nâfîz ve Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-191378/lazikizade-feyzullah-nafiz--divan.html>
- Demirel, H. G. (2005). *18. Yüzyıl Şairlerinden Belîğ Mehmed Emîn Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin-Tahlil)*. Doktora Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

- Deniz, S. (2005). *Tecellî ve Divanı*. Veli Yayınları, İstanbul.
- Duman, A. (2022). *Klasik Türk Şiirinde Savaş Aletleri (XV - XVI. Yüzyıl Divanlarına Göre)*. DBY, İstanbul.
- Durmaz, G. (2005). "Divân Şiirinde Rind". *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 57-76.
- Düzdağ, E. (1983). Ebussuud Efendi Fetvaları. Kapı Yayınları, İstanbul.
- Eğri, A. (2007). 17. yy. Şairlerinden Hikmeti ve Divanı. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ekinci, R. ve Donuk, S. (2015). *Hayrabolulu Hasib Dîvânı*. Serüven Yayınevi. Ankara.
- Elam, N. (2015). "Konstantinopolis'te Dinî Bayramlar". *Büyük İstanbul Tarihi Cilt 5*. <https://istanbultarihi.ist/152-konstantinopoliste-dini-bayramlar>
- Erdoğan, M. (2008). *Kabûlî İbrahim Efendi, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erdoğan, M. (2017). *Bursalı Rahmî Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-195643/bursali-rahmi-divani.html>
- Ergin, M. (1980). *Kadı Burhaneddin Divanı*. Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul.
- Erişen Yazıcı, G. (2017). *Edirneli Kâmi ve Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Erkan, S. (2011). "Köçek Tipinin Uluslararası Kökeni Üzerine Bir Deneme", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, 18(1), 223-240.
- Ersoy Çak, Ş. (2010). "Osmanlı Eğlence Hayatında Dans Unsurları Olarak Köçekler, Çengiler", *Motif Akademi Halk Bilimi Dergisi*, 3(5), 82-95.
- Ersoy, E. (2017). *Münirî Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196156/muniri-divani.html>
- Ertek Morkoç, Y. (2003). *Eğirdirli Hacı Kemal'in Câmîi'n-Nezâir'i (Metin ve Mecmua Geleneği Üzerine Bir İnceleme 1. Cilt)*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Erünsal, İ. E. (2018). *Tâci-zâde Ca'fer Çelebi, Hayatı ve Eserleri*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-211662/taci-zade-cafer-celebi-divani.html>
- Et, O. (2021). "Klasik Türk Şiirinde "Rişte-i Cân" Kavramının Anlam Çerçevesi". *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (34), 255-280.
- Evren B. ve Girgin Can, D. (1997). *Yabancı Gezginler ve Osmanlı Kadını*. Milliyet Yayınları, Boyut Matbaacılık, İstanbul.
- Fraknoi, A., Morrison, D., & Wolff, S. C. (2022). Astronomy 2e. OpenStax. <https://openstax.org/books/astronomy-2e/pages/17-2-colors-of-stars> [Erişim Tarihi: 27.07.2026]
- Grynaş, K. A. (2017). *Pervâne Bey Mecmuası*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194492/pervane-bey-mecmuasi.html>

- Gökşin, O. D. (2021). "70 Yıl Süren Ayı Oynatıcılığı Yasaklama Mücadelesi ve Barış Manço'nun Rolü", *Aposto*. <https://aposto.com/s/ayi-oynatiligi> [Erişim Tarihi: 10.02.2026]
- Göktaş, M. (2016). "Divan Şiirinde Akıl Tasavvuru", *İLTED*, S. 1/45, s. 173-186.
- Güler, M. ve Özdemir M. (2007). "Türkiye'de Kuklacılık ve İpli Ahşap Kukla Yapımından Bir Örnek". *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 27, S. 2, s.211-226.
- Güneş, M. (2013). *Manastırlı Celâl Bey Dîvânı (İnceleme-Metin)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Gürgendereli, M. (2017). *Mostarlı Hasan Ziyâ'î Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196834/mostarli-hasan-ziyai-divani.html>
- Harmancı, M. E. (2017). *Süheylî Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194364/suheyli-divani.html>
- Hocaoglu Alagöz, K. (2016). *Rodosçuklu Kömürkayazâde Fennî Müşââre Divan-çesi*. Grafiker Yayınları. Ankara.
- Hocaoglu Alagöz, K. (2022). "Klasik Türk Edebiyatında Eğlenceli Bir Tip: Hokkabaz." *Klasik Türk Edebiyatında Gülmece ve Mizah*. İKSAD Global Yayıncılık, Ankara. ss. 187-197.
- Hocaoglu Alagöz, K. (2022). "Klasik Türk Edebiyatının Eğlenceli Tipleri: Çengiler ve Köçekler", *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, Ankara. C. 6/3, ss. 227-239.
- İşinsu Durmuş, T. ve Canım, R. (2018). *Edirneli Şevki Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-210484/sevki-divani.html>
- İpekten, H. (2019). *Nâilî-i Kadîm-Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-247199/naili-i-kadim-divani.html>
- İvgin, H. (2000). *Karagöz ve Kukla Sanatımız*. Ankara: Akkav Yayınları.
- Kahraman, S. A. ve Dağlı Y. (2008). *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnamesi: İstanbul 1. Cilt 1. Kitap*. YKY, İstanbul.
- Kara, N. (2009). *Kalkandelenli Mu'idi'nin Şem ü Pervâne Mesnevisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Karaçan, T. (1991). *Bosnalı Alâeddin Sâbit Dîvânı*. Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları (Metin Bankası Projesi), Sivas.
- Karaköse, S. (2017). *Nev'îzâde Atâyî Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194357/nevi-zade-atayi-divani.html>
- Karaman, G. (2016). "Şairin Saklı Bahçesinin Şiire Yansımaları: Poetik ve Estetik Açından Klasik Türk Şiirinde Hayal", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (46), 123-132.
- Karataş, Ö. S. (2012). "Osmanlı'nın Aykırı Dansçıları Tavşanlar ve Tavşanca Formu". *Millî Folklor*, S.95, ss. 289-298.
- Katar, M. (2007). "Paskalya". *TDV İslâm Ansiklopedisi*. TDV Yayınları, İstanbul, C. 34, s. 181-182.

- Kavaz, İ. ve Onur, M. N. (2013). *Harpıtlu Rahmî Dîvânı*. İzzetpaşa Vakfı Yayınları, Ankara.
- Kavruk, H. (2017). *Şeyhülislam Yahyâ Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78405/seyhulislam-yahya-divani.html>
- Kaya, B. A. (2017). *Azmizâde Hâletî Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196456/azmizade-haleti-divani.html>
- Kaya, B. A. (2020). *Osman Nevres Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-273352/osman-nevres-divani.html>
- Kayaokay, İ. (2017). *Klasik Türk Şiirinde Nefs*. Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Kaynar, H. (2014). “Muhabbet Baki Mahbubân Kayıp: Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Meyhaneler”. *İstanbul Araştırma Yıllığı/Annual Of Istanbul Studies*, 3, 1- 21.
- Kazan Nas, Ş. (2018). *Celilî Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-211944/celili-divani.html>
- Keklik, M. (2014). *Üsküplü İshak Çelebi Divan [Metin-Çeviri-Açıklamalar-Dizin]*. Doktora Tezi, Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kılıç, F. (2017). *Âşık Çelebi Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-195827/asik-celebi-divani.html>
- Koç Keskin, N. (2014). *Osmanlı Lâle Şenlikleri Çerâğân*. Semih Ofset Matbaacılık ve Yayıncılık, Ankara.
- Koçu, R. E. (2002b). *Tarihte İstanbul Esnafı*. Doğan Kitap. İstanbul.
- Koparan, B. (1995). *Cem’î Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Dîvânının Tenkidli Metni*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Korkut, G. (2004). *Dîvân-ı Le’âlî*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Köksal, M. F. (2017). *Mecma’u’n-Nezâ’ir*. e kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-195954/mecmaun-nezair-edirmeli-nazmi.html>
- Kul, N. (2015). *16. Yüzyıl Şairlerinde Felek Kavramı*, Yüksek Lisans Tezi. Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ordu.
- Kurnaz C. ve Tatçı M. (2001). *Ümmî Divan Şairleri ve Enverî Divanı*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları. İstanbul.
- Kurnaz, C. (1995). “Felek”, *TDV İslâm Ansiklopedisi*. TDV Yayınları, İstanbul, 12, 306-307.
- Kurnaz, C. (1996). *Hayali Bey Divanının Tahlili*. MEB Yayınları. İstanbul.
- Kurt, H. (2006). “Mehmed Elif Efendi’ye Göre Nefsin Mahiyeti ve Özellikleri”. *Harran Üni. 1. F. Dergisi*, 15, 106-107.

- Kurtoğlu, O. (2017). *Lebib Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194358/diyarbakirli-lebib-divani.html>
- Kurtoğlu, O. (2017). *Zâtî Dîvânı (Gazeller Dışındaki Şiirler)*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-195592/zati-divani.html>
- Kutlar Oğuz, F. S. (2017). *Arpaemîni-zâde Mustafâ Sâmî Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196126/arpaemini-zade-mustafa-sami-divani.html>
- Kutlar Oğuz, F. S. (2019). *Dîvân-ı İzzet ve Nigâr-Nâme (Tezkire-i Nigârîyye)*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-254685/divan-i-izzet-ve-nigar-name.html>
- Küçük, S. (2017). *Bâkî Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78361/baki-divani.html>
- Külekcî, N. (1985). *Gani-zade Nadiri: Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri, Divanı ve Şeh-name sinin Tenkidli Metni*. Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Erzurum.
- Levend, A. S. (1944). *Nabî’nin Surnâmesi*. İnkılâp Kitabevi, İstanbul.
- Macit, M. (2017). *Nedîm Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196897/nedim-divani.html>
- Mengi, M. (2000). *Divan Şiiri Yazıları*. Akçağ, Ankara.
- Mengi, M. (2020). *Mesîhî Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-272452/mesih-divani.html>
- Mermer, A. (1983). *Mezâkî-Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanının Tenkidli Metni*. Doktora tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Mermer, A. (2020). *Karamanlı Aynî Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-275960/karamanli-ayni-divani.html> [Erişim tarihi: 02.08.2023]
- Nutku, Ö. (1983). *Gösterim Sanatları Terimleri Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Nutku, Ö. (1987). *IV. Mehmet’in Edirne Şenliği*. Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Nutku, Ö. (1997). “Eski Şenlikler”, İstanbul Armağanı 3, *Gündelik Hayatın Renkleri*, İ.B.B.K.İ.D.B Yayınları, İstanbul.
- Okçu, N. (2017). *Şeyh Gâlib Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78404/seyh-galib-divani.html>
- Okuyucu, C. (2004). *Ereğlî Tûrâbî Dîvânı*, Fatih Üniversitesi Yayınları. İstanbul.
- Olgun, T. (1937). *Şair Nev’î ve Sûriye Kasidesi*, Aydınlık Basımevi. İstanbul.
- Onay, A. T. (1993). *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar*. Haz. Cemal Kurnaz. Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.

- Onay, A. T. (2009). *Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü*. (haz. Cemal Kurnaz). H Yayınları. İstanbul.
- Öngören, R. (2010). “Şeyh”. TDV İslâm Ansiklopedisi, TDV Yayınları, İstanbul, C. 39, s. 50-52.
- Özalp, M. N. (2000). *Türk Müsiki Tarihi I*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- Özcan, N. (1994). “Devran”. TDV İslâm Ansiklopedisi, TDV Yayınları, İstanbul, C. 9, s. 249-250.
- Özer, S. (2015). Osmanlı Devleti’nin Son Döneminde Posta Güvercinleri, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 55, s. 167-188
- Özmen, M. (2001). *Ahmed-i Dâ’î divanı (metin-gramer-ıtkıbasım)*. Türk Dil Kurumu Yayınları. Ankara.
- Özyıldırım, A. E. (2017). *Hamdullah Hamdî Divânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78375/hamdullah-hamdi-divani.html>
- Pakalın, M. Z. (1993). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I, II, III*. MEB Yayınları. İstanbul.
- Pala, İ. (2015). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. Kapı Yayınları, İstanbul.
- Pala, İ. (2020). “Mühr-i Süleyman”. TDV İslâm Ansiklopedisi, TDV Yayınları, İstanbul, C. 31, s. 523-525.
- Sağbaş, R. (1999). *Osmanlı Türk Müziği Antolojisi*. İstanbul Kültür A.Ş., İstanbul.
- Sağır, A. (2017). Batı Karadeniz’de Bir Kültür Unsuru Olarak Köçeklik, *Sosyoloji Dergisi*, 36, 171-203.
- Samsakçı, M. (2021). *19. Asır Mevlevî Şairi Galatalı Safvet (Hayatı & Bütün Şiirleri)*. Hiperlink, İstanbul.
- Saraç, M. A. Y. (2017). *Emrî Divânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78368/emri-divani.html> [Erişim tarihi 02.08.2023]
- Sekmen, M. (2014). “Türk Gösterim Sanatlarında Sirk”. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 7 (7), 19-30.
- Sevengil, R. A. (2014). *İstanbul Nasıl Eğleniyordu?* ALFA Yayınları, İstanbul.
- Şahin, E. (2013). “Bâkî Divânı’na Göre 16. Yüzyıl Osmanlı Toplum Yapısı”. *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 2, 285-309.
- Şahin Öztaş, E. (2022). *Bâkî Divânı’nda Osmanlı Toplum Hayatı*. Yelkenli Yayınevi, İstanbul.
- Şan, F. (2017). *Şeyhî’nin Hüsrev ü Şîrîn’i (İnceleme-Metin-Çeviri-Dizin/Sözlük)*. Doktora Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Şenödeyici, Ö. (2013). “Klasik Şiire Akseden Karagöz”. *Gazi Türkiyat*, Güz, C. 13, s. 111-120.
- Şentürk, A. A. (1994). “Osmanlı Edebiyatında Felekler, Seyyare ve Sabiteler (Burçlar)”, *Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi*, S. 90, s. 131-179.
- Şentürk, A. A. (2016). *Osmanlı Şiiri Kılavuzu I*. OSEDAM, İstanbul.
- Şentürk, A. A. (2017). *Osmanlı Şiiri Kılavuzu II*. OSEDAM, İstanbul.
- Şentürk, A. A. (2019). *Osmanlı Şiiri Kılavuzu III*. OSEDAM, İstanbul.
- Şentürk, A. A. (2020). *Osmanlı Şiiri Kılavuzu IV*. OSEDAM, İstanbul.

- Şentürk, A. A. (2021). *Osmanlı Şiiri Kılavuzu V*. OSEDAM, İstanbul.
- Şentürk A. A. (2022). *Osmanlı Şiiri Kılavuzu VI*. OSEDAM, İstanbul.
- Taner, H. vd. (1966). *Tiyatro Terimleri Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Tanrıbuyurdu, G. (2018). *Kalkandelenli Mu’îdî Divânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-215366/kalkandelenli-mu39idi-divani.html>
- Tarkan, A. N. (1997). *Necatî Beg Divânı*. MEB Yayınları, İstanbul.
- Tarlan A. N. (1968). *Zâtî Divânı*, Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Tarlan, A. N. (1945). *Hayâlî Bey Divânı*. İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Tarlan, A. N. (1992). *Ahmed Paşa Divânı*. Akçağ, Ankara.
- Taş, H. (2010). *Vusûlî Divânı [İnceleme-Metin-Çeviri-Açıklamalar-Dizin]*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78409/vusuli-divani.html>
- Taş, H. (2017). *Vahyî Divânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194335/vahyi-divani.html>
- Tavukçu, O. K. (2017). *Dede Ömer Rüsenî Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Divânının Tenkidli Metni*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-78365/dede-omer-ruseni-divani.html>
- Tekin, G. A. (1992). *Ahmed-i Dâ’î-Çengnâme*. Published at Harvard University, Harvard.
- Tosun, E. (2007). *Erbillî Âmâ Yusuf Garibî Efendi Divânı*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Tulum, M. (2008). *Vehbî, Sürnâme, Sultan Ahmet’in Düğün Kitabı*. Kabcacı Yayınları, İstanbul.
- Tulum, M. (2013). *Osmanlı Türkçesi Büyük El Sözlüğü*. Kapı Yayınları, İstanbul.
- Tulum, M. ve Tanyeri, M. A. (1977). *Nev’î Divan (Tenkidli Basım)*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Uludağ, E. (2016). “Fuzûlî’nin Gazellerinde Bir Güzellik Unsuru Olarak Yanak”. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (ÖS III), 15-68.
- Uludağ, S. (1994). “Devran”, TDV İslâm Ansiklopedisi. TDV Yayınları, İstanbul, C. 9, s. 248-249.
- Uzun, M. İ. (2012). “Tübâ”. TDV İslâm Ansiklopedisi. TDV Yayınları, İstanbul, 41, 317-319.
- Ünver, N. (2020). *Gelibolulu Sürûrî Divânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-271852/gelibolulu-sururi-divani.html>
- Üst, S. (2018). *Edirneli Nazmî Divânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-206284/edirneli-nazmi-divani.html>
- Üstüner, K. (2017). *Yâver Divânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194342/yaver-divani.html>

- Yavuz, K. ve Yavuz, O. (2016). *Muhibbî Dîvânı-Bütün Şiirleri (İnceleme-Tenkitli Metin)*. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, İstanbul.
- Yazar, İ. (2017). *Kanî Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-194493/kani-divani.html>
- Yekbaş, H. (2010). “Klasik Türk Şiirinde Bazı Halk İnanışları”. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20 (1), 155-184.
- Yenikale, A. (2017). *Ahmed Nâmî Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196583/ahmed-nami-divani.html>
- Yenikale, A. (2017). *Sünbülzâde Vehbî Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196833/sunbulzade-vehbi-divani.html>
- Yılmaz, K. (2017). *İbrahim Tîrsî ve Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-195645/tirsi-divani.html>
- Yılmaz, K. H. (2017). *Dişarbakırlı Hâmî Ahmed Dîvânı*. e-kitap. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara. <https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-196122/diyarbakirli-hami-ahmed-divani.html>

KLASİK TÜRK EDEBİYATINDA EĞLENCE VE GÖSTERİ SANATLARI

Klasik Türk şiiri, gerçekten yalnızca soyut hayallerin ve mazmunların dünyasından mı ibarettir? Yoksa Osmanlı toplumunun renkli ve hareketli yaşamı, şairlerin hayal gücünde yeniden şekillenerek şiire mi dönüşmüştür?

Klasik Türk Edebiyatında Eğlence ve Gösteri Sanatları, Osmanlı şenliklerinin göz kamaştırıcı atmosferinden hareketle bu soruların peşine düşüyor. Canbâzların cesareti, hokkabazların şaşırtıcı hünerleri, köçeklerin kıvrak hareketleri, ateş ve ışık gösterilerinin büyüleyici görüntüleri, gölge oyununun renkli karakterleri ve daha niceleri, divan şairlerinin beyitlerinde yeniden hayat buluyor.

Şiirin satır aralarında saklı kalmış sosyal hayat izlerini gün yüzüne çıkaran bu çalışma, klasik Türk şiirinin toplumsal gerçeklikle kurduğu bağı görünür kılarken Osmanlı eğlence kültürünün edebî metinlerdeki yansımalarını da kapsamlı bir bakışla ortaya koyuyor. Böylece okuyucu, şiirin yalnızca bir hayal dünyası değil, aynı zamanda yaşanmış hayatın estetik bir yansıması olduğunu keşfetmeye davet ediliyor.

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

ISBN 978-625-8686-37-1

9 786258 686371